

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

סמל ראשון בנימין היימן ז"ל

בן רוברט ומרטה

נולד בקולוניה, גרמניה

בתאריך א' באב תרפ"ח, 18/7/1928

התגורר בירושלים

שרת בחיל השריון

נפל בעת מילוי תפקידו בשרותו

י"ח באלול תשט"ו, 5/9/1955

נקבר בהר הרצל

אזור: ב חלקה: 7 שורה: 13 קבר: 4

בן 27 בנופלו

קורות חיים

בן רוברט-מרדכי ומרטה. נולד ביום א' באב תרפ"ח (18.7.1928) בקולוניה אשר בגרמניה. בשנת 1936 עלה לארץ. אחרי שסיים את לימודיו בבית-הספר התיכון בבית-הכרם בירושלים למד בטכניון העברי בחיפה וסיים את לימודיו בו כטכנאי-מכונות. היה נוטר בנוה-יעקב, חבר פעיל ב"הגנה", השתייך לפלמ"ח והשתתף במלחמת-הקוממיות מתחילתה ועד סופה במבצעים רבים. ביום י"ח באלול תשט"ו (5.9.1955) נפל בקרב בסביבות ניר-יצחק והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.

ד"ר אריאל היימן
נחל ערוגות 758
מכבים 71908
טל. 08-9262476
פקס. 08-9261005
נייד 054-807189

28.5.2000

לכב'
"ד לבנים" – ארגון המשפחות השכולות
סניף ירושלים
רח' שאלתיאל, ת.ד. 13138
ירושלים 91131

שלום רב,

לאחרונה התקבל בבית אבי, חיים היימן, מכתבכם בעניין הקמת הנצחת הנופלים באתר יד לבנים בירושלים.

לצערי הרב נפטר אבי לאחרונה ואני לקחתי על עצמי לטפל בענייני הזכרון הקשורים בדודי בניימין היימן ז"ל.

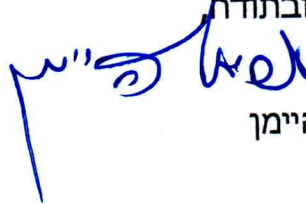
מצורף דף ההנצחה לזכרו ועליו מספר תיקונים.
בנוסף, מצורפת חוברת הנצחה לזכרו של בניימין היימן ז"ל. החוברת נערכה על ידי בני גלעד כ"עבודת בר מצווה". החוברת היא כרגע החומר המרוכז המעודכן ביותר הקיים בידינו לגבי בניימין היימן ז"ל.

אנא שמרו את החוברת לעצמכם. נשמח אם תסרקו את החוברת ותכניסו את החומר לעמדת ההנצחה הממוחשבת.

אודה מאד אם תודיעונו שהחומר הגיע.

כמו כן אנא שנו את הכתובת למשלוח חומר ולהתכתבות בעניינינו של בניימין היימן ז"ל לכתובת הרשומה בחלקו העליון של מכתב זה.

בברכה ובתודה

אריאל היימן

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

(4840)

מ.א. 0096708

סמל היימן בנימין ז"ל

בן מרטה ורברט
נולד בגרמניה

א' באב תרפ"ח, 18/7/1928

תאריך גיוס: אוגוסט 1947

התגורר ב: רח' ביהושע, תל אביב

נפל בפעילות מבצעית

י"ח באלול תשט"ו, 5/9/1955

שרת בחיל השריון סדרת החיילים

יחידה: קה"ר 54 האי"מ יפת

מקום נפילה: בסביבות ניר-יצחק

אזור: השפלה הדרומית והנגב

נקבר בירושלים - הר הרצל

אזור: ב, חלקה: 07, שורה: 13, קבר: 04.

בן 27 בנפלו

קורות חיים

סק"ן
בנימין, בן רוברט-מרדכי ומרטה, נולד ביום א' באב תרפ"ח (18.7.1928) בקלונדה אשר בגרמניה. בשנת 1936 עלה לארץ. אחרי שסיים את לימודיו בבית-הספר התיכון בבית-הכרם בירושלים למד בטכניון העברי בחיפה וסיים את לימודיו בו כטכנאי-מכונות. היה נוטר בנוה-יעקב, חבר פעיל ב"הגנה", השתייך לפלמ"ח והשתתף במלחמת-הקוממיות מתחילתה ועד סופה במבצעים רבים.

ביום י"ח באלול תשט"ו (5.9.1955) נפל בקרב בסביבות ניר-יצחק והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.

עבודת שורשים

בנימין (בוני) היימן ז"ל

תשרי תשנ"ז, אוקטובר 1996

גלעד היימן

תוכן העניינים

- 1 ..... מבוא •
- 2 ..... סיכום חייו של בוני •
- 4 ..... עבודתו של בוני •
- 6 ..... מקומו של בוני במשפחה •
- 8 ..... הפעולה בה נפל בוני •
- 9 ..... מקום קבורתו של בוני •
- 10 ..... אכסנית הנוער "בית בנימין" •
- 16 ..... סיכום •

מבוא

העבודה הזאת אינה כמו כל עבודת שורשים שמסכמת בקצרה על כל בני המשפחה הקרובה או הרחוקה. זו עבודה על בן אדם אחד. זאת אחת הסיבות שבחרתי בעבודה זאת. אני יודע שהאיש הזה (בוני) אינו מיוחד מבחינה מדינית או דבר כזה. אבל מבחינתי הוא לא חייב להיות כזה בכדי שאקדיש לו את עבודת השורשים. הסיבה העיקרית שגרמה לי להכין עבודה זו עליו היא, שחשבתי שזאת דרך יפה ומכובדת להנציח את זכרו. לפני תחילת העבודה לא הכרתי את בוני וחשבתי שהעבודה תעזור לי להכיר אותו. ועכשיו, בתום העבודה אני חושב שהצלחתי להכיר אותו בצורה מעמיקה יותר. כאשר אני אומר שאני מכיר אותו בצורה מעמיקה יותר אני מתכוון שהצלחתי ללמוד עליו לא רק את תולדות חייו, אלא גם על אופיו.

קברו של בוני
בבית העלמין
הצבאי בהר
הרצל בירושלים

סיכום חייו של בוני

בוני הוא דוד של אבא שלי ואח של סבא שלי. הוא נולד בבית החולים היהודי שנמצא בעיר קלן שבגרמניה בתאריך 18.7.1928. השם שניתן לבוני בלידתו היה וולטר יהודה היימן. כשהוא נולד אביו היה בן 36 ואמו היתה בת 25. אחיו (סבא שלי) היה בן 3 וחצי כאשר הוא נולד. כאשר הוא היה בן 6 וחצי נולדה לו אחות (דודתו של אבי-חווה). באפריל 1936 כאשר הוא היה באמצע כיתה ב' בבית הספר היהודי העירוני הוא היגר ארצה עם כל בני משפחתו לרחוב ארלוזורוב בירושלים. אחרי כמה שבועות שהם גרו בארץ בוני (שקראו לו עדיין וולטר יהודה) בא לביתו יום אחד ואומר שהוא רוצה לשנות את שמו לבנימין. תחילה הוריו לא הסכימו לשנות את שמו. אולם לאחר זמן שהוא לחץ על הוריו הוא הצליח לשכנע אותם לשנות את שמו באופן רשמי מוולטר יהודה היימן לבנימין היימן. חבריו נתנו לו את שם החיבה בוני. עד סוף כיתה ה' למד בוני בבית הספר הפרטי בית הילד ברחביה, ובכיתה ו' הוא למד בבית הספר העממי תלפיות. בוני היה פעיל בצופים ומאוחר יותר התמנה למדריך. אחרי לא הרבה זמן משפחתו עברה לרחוב אלפסי 33. כעבור כמה שנים בזמן שבוני למד בתיכון בבית הכרם עברה המשפחה מרחוב אלפסי 33 ל- 45 מכיוון שהנוף שם היה יפה יותר. אחרי שגמר את בית הספר התיכון קצת לפני תחילת מלחמת השחרור הוא הלך להיות נוטר בשרות הצבא הבריטי. בעזרת כלי הנשק שקיבלו הם התאמנו אחד עם השני והעבירו את הנשק בניהם כדי שכולם יהיו מיומנים. בתחילת 1948 אביו נפטר. באותה שנה כאשר היה בן 20 פרצה מלחמת השיחרור. הוא הועבר לפלמ"ח והיה בחטיבת הראל. בתום מלחמת השיחרור השתחרר בוני והלך ללמוד בטכניון בחיפה. בתחילת לימודיו הוא גר עם אחיו חיים שהיה נשוי לחווה מפני שלא היה לו מקום לגור. אחרי זמן מה הוא רכש לעצמו דירת חדר ליד הטכניון. כעבור שנתיים הוא החליט שמספיק לו ללמוד ומצא לעצמו עבודה במפעל לכימיקלים וחומרים כימיים.

יום אחד, בזמן שבוני שירת במילואים, חזרה אחותו חווה, מהצבא הביתה עם חברה שלה, ובדרך עצרה לקנות עיתון. בעיתון היה כתוב:

בנימין היימן נהרג בפעולה צבאית

בוני אהב מאוד את החברה והתחבר עם אנשים בקלות. הוא היה אח טוב ומתחשב ביותר. בחופשים הוא טייל המון עם חבריו, והוא אהב מאד להתעסק עם מפות. בנוסף הוא אהב לצלם ולשמוע מוסיקה קלאסית.

היימן, בנימין

בן רוברט־מרדכי ומרטה. נולד ביום א' באב תרפ"ח (18.7.1928) בקולוניה אשר בגרמניה. בשנת 1936 עלה לארץ. אחרי שסיים את לימודיו בבית־הספר התיכון בבית־הכרם בירושלים למד בטכניון העברי בחיפה וסיים את לימודיו בו כטכנאי־מכונות. היה נוטר בנוה־יעקב, חבר פעיל ב"הגנה", השתייך לפלמ"ח והשתתף במלחמת־הקוממיות מתחילתה ועד סופה במבצעים רבים. ביום י"ח באלול תשט"ו (5.9.1955) נפל בקרב

בסביבות ניר־יצחק והובא למנוחת־עולמים בבית־הקברות הצבאי שעל הר־הרצל בירושלים.

מתוך ספר יזכור, משרד הבטחון, 1969

עבודתו של בוני

בוני עבד במפעל לכימיקלים של ישראל שנמצא באזור התעשייה של חיפה. ליד כניסת המפעל ישנה אנדרטה לזכרם של אנשים שנהרגו בזמן שעבדו במפעל. אחד מהאנשים שעל האנדרטה הוא בוני. כל יום זיכרון שמים על שולחן תמונה וקצת על חייו של כל אחד מהאנשים.

מפעל דשנים וחומרים כימיים בע"מ בו עבד בוני. את האנדרטה אפשר לראות בקצה הימני התחתון של התמונה.

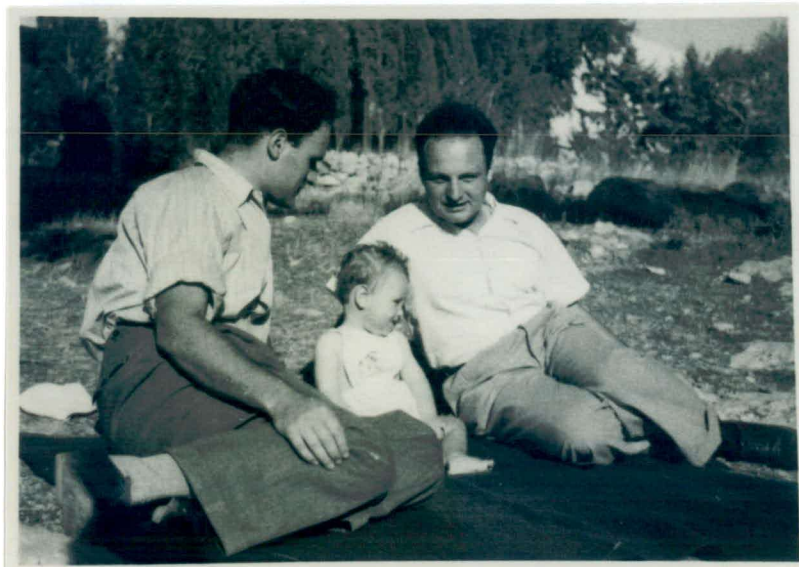
האנדרטה לזכרם של הנופלים במפעל לדשנים וחומרים כימיים.

מקומו של בוני במשפחה

בוני הוא דוד של אבא שלי ואח של סבא שלי. בנם של רוברט ומרטה היימן. נכד למוריץ ובלהה היימן, ולאדולף ויוהנה מאיר. בוני אח לחיים ולחווה. הוא דוד לאריאל ובני היימן, וליעל אורי ורותי מנדלסון. הוא בן דוד ליעל ורם חיימי. נכדיו של אחיו הם תומר גלעד ושחר היימן, אשכר איילון וגלית היימן. נכדיהם של אחותו חוה הם זוהר זיו ושי מנדלסון (ילדים לבילי ואורי) וסלעית סער ועוז חסון (ילדים ליעל ושמעון).

בוני מצד ימין יחד עם סבתי חוה, סבי חיים, אמו של סבי מרתה (מאחור) ואבי אריאל בהיותו תינוק.

בוני (הקרוב למצלם) סבי חיים ואבי אריאל כשהיה תינוק.

בוני מאחור יחד עם סבי חיים (מימין) סבתי חוה (משמאל) אבי אריאל (התינוק) ודודתו של אבי טרודה שהיא כיום בת 90 וחיה בניו-יורק.

תמונה משפחתית נרחבת. בוני קדימה מימין. ניתן לראות גם את האמא של סבתי חוה ששמה מרגוט והיא מאחור בין סבי חיים לאמו מרתה.

הפעולה בה נפל בוני

בוני נפל במסגרת סיור מעבר לגבול ליד ניר יצחק שבנגב. הסיור נערך על מנת לבדוק את הערכות המצרים בדרום רצועת עזה ולהשיג ידיעות מודיעיניות. התאריך היה 5.9.1955. הם היו תמישה חיילים. לפי הידיעות שהיו בידיהם לא היו כוחות בשטח. אולם כאשר חצו את אחד הכבישים נפתחה עליהם אש חזקה. בוני נהרג מיד במקום. חייל נוסף נהרג מאוחר יותר ושניים הצליחו לחמוק חזרה לשטח ישראל. המצרים תפסו בשבי את החייל יהושוע אניקסטר. יהושוע הוחזר לארץ כשהייתה החלפת השבויים בין ישראל ומצרים לאחר מבצע קדש. סיפורו של יהושע התפרסם בעתון "במחנה" ב-16.2.1972. הסיפור מצורף בדפים הנפרדים.

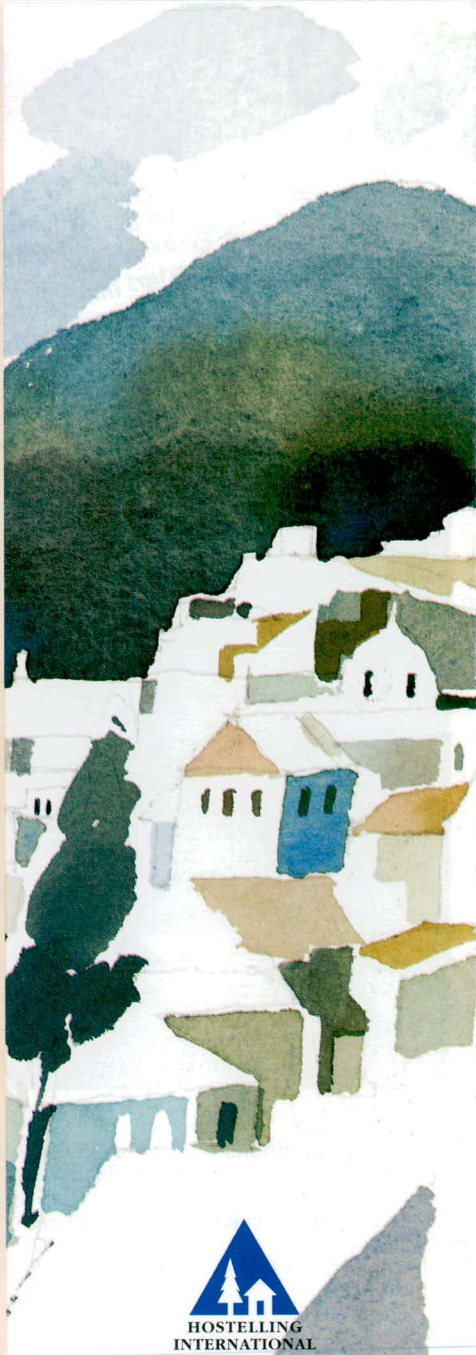
מקום קבורתו של בוני

בוני קבור בחלקה הצבאית שבהר הרצל בירושלים.

אכסנית נוער "בית בנימין"

אכסנית הנוער "בית בנימין" נמצאת בצפת. היא נקראה על שמו של בנימין היימן. הסיבה לכך שהיא נקראה דווקא על שמו היא מכיוון שמשפחתו אהבה מאד לטייל וחשבה שכך יהיה טוב להנציח את שמו. משפחתו של בוני תרמה את שארית כספו של בוני מעבודתו לטובת האכסניה. הכסף ניתן לאיגוד אכסניות הנוער מפני שהמשפחה לא רצתה להשתמש בכספים אלה לצרכים פרטיים. גם המקום שבוני גר בו בזמן עבודתו ניתן לטכניון כדי שהם יוכלו לתת אותו לסטודנטים. באחד ממרתפי האכסניה נמצא לאחרונה ספר מבקרים ישן שבו כתבו מבקרים את דעתם על האכסניה. בספר כתבו אנשים מכל מיני ארצות כמו גרמניה, צרפת, יפן ועוד. הספר מהשנים 1959-1961, והוא שריד לפנת זכרון שהיתה בעבר באולם הכניסה לאכסניה. הספר נשמר כיום בידי המשפחה ויוחזר לאכסניה כאשר יוקם מחדש (בעתיד הקרוב) יד לזכרו.

צפת ת.ת. 1139 P.O.B. SAFED

לוחמי הגטאות 1, Lohamei Ha-geta'ot St.
טל. 06-921086 Tel. פקס 06-973514 Fax

BEIT BINYAMIN YOUTH HOSTEL SAFED

אכסנית נוער ובית הארחה "בית בנימין" צפת

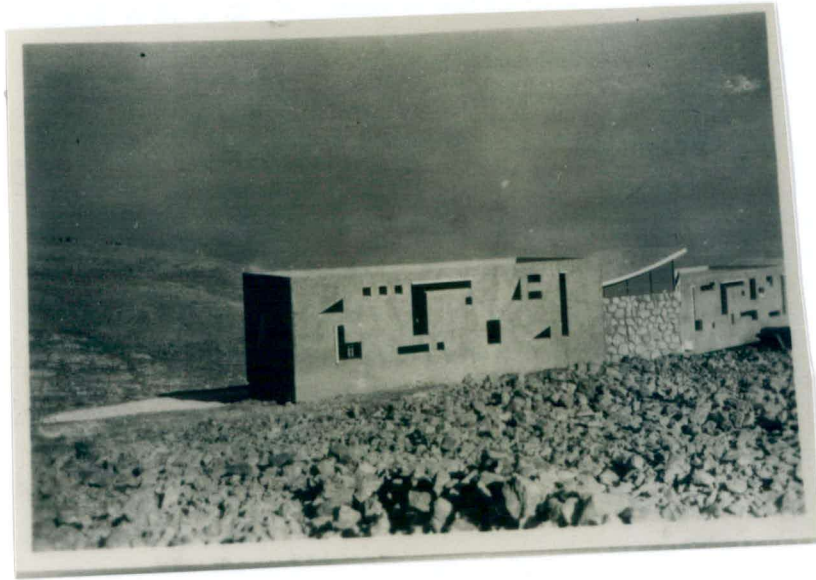
אכסנית הנוער "בית בנימין" - אז ועכשיו

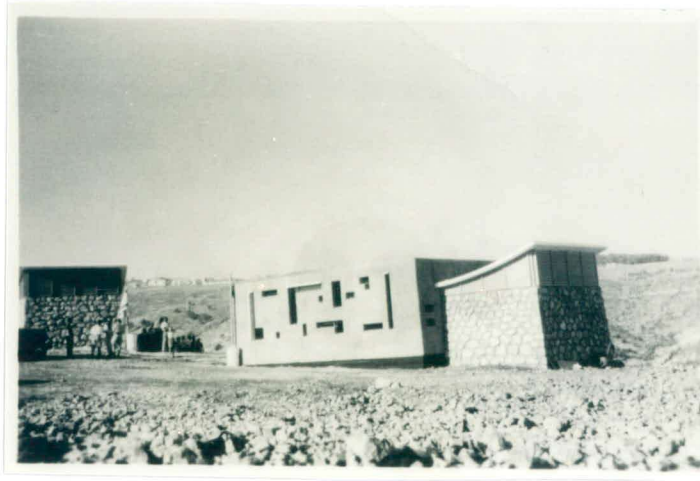
בעמודים הבאים תוכלו לראות צילומים של אז ועכשיו. הצילומים של "אז" צולמו על ידי חוה (אחותו של בוני ושל סבי חיים) סמוך למועד חנוכת אכסנית הנוער ב-1959. התמונות החדשות צולמו בעת שבקרנו באכסניה. כפי שניתן לראות החזקנו בידינו את התמונות הישנות וניסינו לזהות את הבניינים של אז. רוב הבניינים נשארו וחלקם אף כפי שהיו ללא שינויים. במקרים רבים סתמו חלק מהחריצים שהאדריכל של אז תכנן. את הסיור שלנו ליוותה גילה מנהלת האכסניה (בתצלום למטה), שעזרה לנו בזיהוי הבניינים וסיפרה לנו על האכסניה של היום.

סיכום

מהעבודה הזו למדתי הרבה דברים על בוני. לא רק אני למדתי עליו אלא גם משפחתי. במסגרת ההכנות לעבודה ערכנו ביקור באכסניית הנוער בצפת שקרויה על שמו של בוני. בעקבות הביקור החלטנו להקים מחדש את קיר הזכרון לכבודו של בוני. עד עכשיו לא היה קיר מפני שהמנהלת לא ידעה מי זה "הבנימין" הזה וחשבה שהוא רבי בנימין שקברו נמצא ליד האכסנייה.

במסגרת העבודה ביקרתי בכמה מקומות שלא הייתי בהם אף פעם. המקומות הם האכסנייה, מפעל הכימיקלים שבוני עבד בו והקבר של בוני שדווקא כן הייתי בו. משפחתי כמעט כל שנה מבקרת בקבר שלו על הר הרצל.

אחד הדברים הנחמדים שהיו במסגרת העבודה היה סיור במפעל שבוני עבד בו, שערך לנו קצין הבטחון.

שבת הצופים "מודיעין" בירושלים, בו בוני היה פעיל, מתכוון לעשות ספר על בוגרי השבת שנהרגו. הם ביקשו ממני שאתן להם חומר שאסוף בעבודה ואני אכן מתכוון לתת להם עותק מהעבודה הזו ובכך לעזור להם בהכנת הספר.

בעבודה הזו למדתי הרבה דברים חדשים על בוני ועל משפחתי ובסיומה אני מרגיש הרגשה של סיפוק.

לילית

לפי הדיעות שהיו בדינן, לא היו כוחות ארצי בשטח. חצינו כביש אחד ולפתע נפתחו לעברנו אש חזקה. לאור מכן נודע לי שב- לילה הקודם, נכנס אל השטח כוח מצרי בסדר גודל של גודל; והפעם עמדו לאור הכביש שלאורכו הוטל עלינו לסייר. הסייר נהרג מיד, אנו סובונו בכיוון הנגדי לאש — דרך- מים. אולם, גם משם נפתח לעברנו אש. היה זה המוצב הקדומי של הכוח המצרי, שהתפרסם בלילה הקודם בשטח. נצמדנו לאח- מות וכוונוה אל מותנו אל מחוץ לשדה האש. למולנו היה זה ליל ערפל, הערפל הכבד לא אפשר ראות ליותר מאשר כמה מטרים בלבד. המצרים שלחו סיירים לברוק את השטח.

נפלת למלכודת

ז מננינו החוצה מן המלכודת בהתנבחה יחידים. חלנו החוצה ואיבדנו, כמובן קשר עין עם חברי הז'נדה המפעל הכבד והן עקב העובדה שחלנו לכיוונים שונים. לירי עברו הסיירים המצרים, אך למולי, הם לא הצליחו להתחבץ בי.

חלתי במשך דקות ארוכות. המאפיץ היה קשה, אולם הישע ששטפה לא הייתה מחמת המאפיץ. עקפת את המוצבים ונפתי מוחות. לפי החישובים שערמתי, היה עלי להגיע לצומת המובילה בכיוון לארץ. הגעתי לכביש והמשכתי ללכת. מאוחר יותר הבנתי ששעתי — ובמקום להתקרב לכיוון השטח שבו

ה חודשי לפני 15 שנה החלפנו אלפי השבויים המצריים ש- נפלו ליד צה"ל במבצע סיני — בקומץ של שבויים ישוראליים, אחד המוחזרים היה חייל "גבעתי" יהושע איינסטר שונפה ליד המצ- רים כשהיה בסיוור-מוזרעון בגיזרת רפיח. סיפור נפילתו בשבי, חייו בכלא המצרי והחזרתו — מובא מפיו:

בספטמבר '55 שובצתי ליחידת מילואים חודשה בעברו, "גבעתי", והעברנו דרומה לקראת תרגיל חטיבת גדול. חזר כדי החי- גלי החטיבה פשטה יחידת צנחנים על מש- רת האו-ינגים שבמצרעה, ובעקבות הפעולה נוצרה מחוזות בגיזרה — והעברנו ליישובים השונים שבמדינת.

בלילה השני לאחר שהעברנו, הוטלה עלי ועל עוד ארבעה חיילים משמרה: לסייר לאח- רד הכבישים בשטח המצרי. להגיע לצומת הכבישים רפיח—גבעתי לחזור, הפירה זו נודעה להשיג ידיעות מודיעינית לקראת ה- אפשרות, שהיחידה כולה תופעל מאוחר יותר. עם רדת החשיכה הסייר אחרנו למקום לא רחוק, לנו ליד הגבול, סמוך לארסאלים. הידועה הינה כרכים שלום. משם למשכנו רג- לית מערכת, והיה עלינו לעבור כ- 20 ק"מ בשטח האויבי. מצפון נראה הורקורים נמת- גות רפיח, אולם המרחק בינינו לבין המחנות היה כה גדול, שגם אילו היו מכוונים את הורקורים לעברנו — לא הייתה אפשרות שיחזרו בנו.

הריאליסטיים ביותר והמתעבת ביותר עם נסיונו ונסיון המאה שלי.

על כל פנים, העימות בין "ימי-הביניים החשופים" ו"ימי-המאה העשירים" עשרה ללמדנו קצת ענות וחידה, והאש החוד עשיר גם להיות איש חזר יותר וסקול יותר, ה"שוויקי" הנאר (אם חרשו לי להשתמש במטבע- לשון לא אלגנטי זה), כנראה שהוא מצוי יותר בקרב אנשים, שמאורעות המאה-העשרים לא עברו על בשרם ממש, שאשר בקרב אלה שמאורעות אלה עברו עליהם. יתכן שאני טועה, אולם אני נוטה לשער, כי במשטחים חטטליסטיים מצויים פחות אנשים המכונים, "מדי-הבי- נים", מאשר במערב. גם במערב או בהלקים ממנו עברו מוראות המאה-העשירים, אך המערב כנראה החלים מהם, יותר מדי מהר.

שם, בברית-המזעזעות ובפולין, למשל, קשה לה- עלם מנפתי האמיתיים של המאה-העשירים. על כך מעידה גם הספרות הבלתי-רשמית המגיעה אלינו משם. לפני שנים לא כל-כך רבות הגיע משם שיר עברי, אותו כתב חייס לנסקי במחנה הסגר בסיביר, בימי-האימה הקשים ביותר של סטאלין.

כאשר אני קורא את השיר הזה או הגוג בן, המיר הוא נראה לי כמסמר מניח-הביניים. יש בו, בשיר הזה, מעלילי הקינה של השירה החרתית או המוסיקה החרתית של ימי-הביניים, הדברים עולים כמו מתוך מעמקי שירי בור-אפל, שהוא העולם כולו, וסביבתו אורבים ימי- הביניים הנצחיים, ימי-הביניים האורבים לאדם בכל התקופות.

בשבחה של השירה (המשך מעמוד 19)

ועלי להסתפק, כמובן, במעש-שבמבטי: בחרתי בדוגמאות אלה לא משום שאה שירים גדולים או חשובים, אלא כאלו-רוק את הצורך באבחנה בין ה"גדול" והגדול-פחות, ובין ה"חשוב" והחשוב-פחות, אבל הפנים יש לנו עניין רק באמיתות.

נהג שיר בו שני בתים של חייס לנסקי, משורר עברי שחי בברית המועצות, ומת במחנה-הסגר אשר לרקס של שווייץ, די לומר, כי משמנה-הסגר הסיר בייש נישא חיים לנסקי את עניו לעיירת-מכרות, ל- עברו ללידתו:

אורי, אורי, מי עליך גור? הוגנו?
היה תכל השבויים, אי זרחת?
כבר בליקש נדם צליל מנג' ומרנג'
קש נגי שמוך מליקיש, אסור חג

ספר בית-הכלא מגולה את זמנו של השבוי הישראלי. בתצלום משבועון מצרי.

חלים שאינו אהובות עלי

(המשך מעמוד 19)

אני דיבורו אין איש המאה העשירים שם לב לכך, כי מאות מיליוני בני-אדם חיים עמה במשטחים הכופים את האמונה במלאכים ובשדים, בתרופות-סיס ובחשבות ובאפסיוורים אתרים. ויש לומר, כי במאה-העשרים הללו הינם גסים ומגושמים יותר — וכוודאי הרבה פחות טובטלים — מאלה של ימי-הביניים.

בינינו לבין עצמנו: האם הייתה בימי-הביניים ממי- לכה מכוונת, שבראשה עמדו בריות אפורות וגלמיות מסוגם של קוסיצין וברודנייב? אולי אני טועה, אך דומה לי, שדבר זה אינו מתקבל על הדעת. האם הייתה בימי-הביניים תורה תיאולוגית ברורה, ומגושמת ואי-דיקטת כמארכים לפי גורסותם של הקאדורגליים-דתי- דיאלוגיים של האימפריה הטורביטית?

ואי ישובו לי: אבל דברים אלה קיימים רק שם, במשטחים האטטליסטיים, המצערים, הבלתי-ליברליים, המפגרים, אולם עולם-חשור זה — האין גם הוא במאה העשרים? אין לנו שום רשות לסלק ממאה מאשרת זו שלנו את כל מה שאינו רצוי לנו, והרי עדיין אין כל יסוד לומר בודאות, כי במאה העשירים, החלכלת ומתקרבת לקצה, עתה לגבור דוקא סדר האור-המחולל שלנו, ולא החוש המצער שלהם. הרי תכופות נראה לנו, שלא כך הוא הדבר כלל וכלל.

יש נדמות, כי דוקא משום שוכינו לחיות ולמת במאה העשירים, צריכים היינו להבין ואף להודות עם ימי-הביניים החשופים ואגב — אולי גם לקנא בהם קצת משום שבמיי-הביניים נעשו כל החזעבות והאימות שאנו יודעים עליהם מנסיונו במאה הזאת בקנה-מידה הרבה יותר לוקלי, והם היו יעילים-פחות מבחינה טכנית.

ועוד דבר לזכרם של ימי-הביניים: היו בימי- הביניים תפיסות של הקוסמוס, של האדם, של החיטוט- רית, שהן חואמות מאד את קורחיתו ואת נסיונו שלנו, ויש שהן מבטאות אותם ביתר עוז ויותר חוד מאשר הביטויים בתקופותנו.

ז וקא כאיש המאה-העשירים יש לי חולשה רבה לליחות, "פינימלי", אחד, מיתוס שיסדרו במיתוס הממזרחיים, אותו הכרתו הדואליסטיה בנצרות של ימי-הביניים, בניגוד לחורה המקובלת, שראתה ברע שבשוליים הזה חלק מן המיסטוריון שבצדו האל, אמרו המביניים, שלא האל הוא שברא את העולם הזה, אלא השטן. ועל מנינות זו רדפה תכנסת את תכופים עד- חרמתי.

ודאי שאין זו תפיסה-עולם מלהיבה, אבל יש דוקא לאיש המאה-העשירים עשיות תפיסה זו לחיירות תכופים

עוד מכתב לי לגמור

מה כבר המספיק

רובנו של עולם, מה לפדות

ורחבת דים והפה מפסק

ירוש בשמי בשלובו של הדור.

הקורא בשימת-לב שיר זה יגלה בזה-אחר-זה את הפרטים הקטנים, המצטרפים לפלא, למאגיה של השיר: את החינה שעלשם אינה בנאלית, אינה צפויה, את האלטרטיב, את המסור המופלא הזה של השיניים-תח- למ"דים והדל'תום, ואולי זוהי המאגיה, ונגדה — האנטי-מאגיה, המבע המלא של הכיסופים למה שהיה ואינה, יחד עם זאת — הפקתו, "אורי, אורי, והפה מפסק" — יחד.

★

ז ר בא דודו הולך, סגנון בא וסגנון הולך, והאמיתי עומד וקרים, לא הבאחי מן האנחותלוגיה שלי משור- רים נודעים, וגם חיים לנסקי אינו משורר נודע ביותר, אין לי ידיעות קדומות נגד משוררים ושירים נודעים, אבל העניין שבו אני רד הפנים — אמיתו של השיר לעומת כובו של השיר — אולי מבחנו הישע ביותר הוא לגבי המשורר השיר הבלתי-נודעים.

והנה שיר לא-נודע של משורר בלתי נודע באמת. שם השיר: "סוף דבר":

נפנו אנכי מר מוחי, נפנו ללכת
כר ירבהי או בודיות נפשי עוז דורכה
בדיותי בירא ופלי מודה לא נזנתי
אנה בחלותי ער שקרי מות העתתי
ובראתי את קצי, עני לעתי,
בקשתי אומץ לפי בקשתי ואתי.
הנה, אנכי, מות על ארמת נפרי,
הדוק מאותה דעי,
הדוק מאותה וילדי,
מי ישמעו את ענותי המאזי ויספרי לידך מורים אותי
מי יהיו את ענותי המאזי ויספרי לידך מורים אותי
הוספר בקבר חליי ויספרי מארץ ימאנו?

שמו של המחבר: יהודה ליב גורדון — ל"ג. הוא נולד בשנת 1830 ונפטר ב-1892. אכן, משורר-החשכלה! הוא כתב שירי-עברית לפני היות העברית לשון מדור- ברית, הוא כתב את שירי במשקל שאבד עליו כלח. ל"ג נודע בדורות רק כמטרה (אולי מוזיקת) לצחוקם של תלמידים ומורים גם יחד. אולם, בסופו של דבר, השיר, "סוף דבר", שנכתב ממש בסוף ימיו של המשורר, הוא שיר נפלא, שיר אמיתי, אני משער, שזו הייתה גם דעתכם — על כל פנים, לפני שקראתם את שמו של המשורר.